

UNDERVISNINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET

Den gode opgaveformulering

- En forudsætning for en god besvarelse

Læreplan om opgaveformuleringen 5.1

- Den skal rumme **præcise faglige krav**. Hvis opgaven skrives i to fag, skal det **flerfaglige aspekt** af opgaven klart formuleres.
- Opgaveformuleringen skal være **konkret** og **afgrænset**, og den skal præcist angive, hvad der kræves af eleven.
- Den skal inddrage **nye aspekter** eller være ledsaget af **bilag**, der ikke er blevet drøftet under vejledningen...
- Opgaveformuleringen skal tage hensyn til de **overvejelser, eleven** har gjort sig om opgaven i forbindelse med **vejledningen**.
- Elever der har valgt samme område, skal have forskellige opgaveformuleringer.

Læreplanen om opgaveformuleringen 5.2

- Opgaveformuleringen skal indeholde **krav til fordybelse**, der på væsentlige punkter ligger ud over arbejdet i de(t) pågældende fag.
- Opgaveformuleringen **kan udarbejdes i forlængelse af faglig viden og metoder**, som er **indgået i den enkelte elevs undervisning** i de(t) fag, som den store skriftlige opgave omfatter.
- Dog kan **opgaveformuleringen ikke udelukkende bygge på den del af fagenes stof, der allerede er indgået i den enkelte elevs undervisning** i det pågældende hf-forløb, idet der skal indgå faglig fordybelse i form af nyt materiale, nye faglige vinkler eller et nyt fagligt område.

Nogle principper for den gode opgaveformulering

- Opgaveformulering på baggrund af et reelt og fagligt relevant spørgsmål på baggrund af elevens 'undren'
- Hvis tværfaglig opgaveformulering - fagene skal sammen kunne bidrage til en samlet forståelse af problemstillingen i opgaven (ikke parallelle spor)
- Klar og præcis – ~~forsøg at afgrænse og begrænse~~, hvad eleven skal (fokus giver mulighed for fordybelse) – ~~og en rød tråd i underspørgsmål (sammenhæng)~~
- Opgaveformuleringen skal gøre det muligt at nå målene for SSO – og den skal kunne besvares indenfor tidsrammen
- Tænk i relevante faglige mål i fagene – og overvej hvordan 'kritisk tænkning' (analyse, vurdering etc.) kan indgå som en del af opgaveformuleringen.
- Taksonomiske niveauer – undgå invitation til kun at bruge 'facts' i besvarelsen (vidensrefererende), se også ovenstående
- Lægger op til besvarelsen som et *argument* i forhold til den rejste problemstilling
- Inddrager gerne bilag som eleven ikke har set før

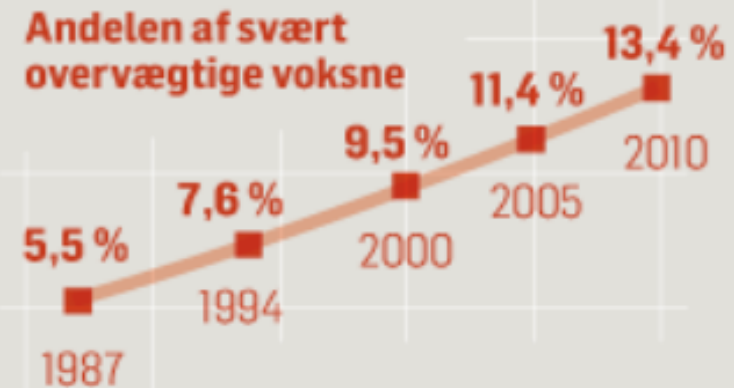

Hvad karakteriserer en god opgaveformulering

- Tager udgangspunkt i en konkret problemstilling og er fagligt relevant + undren!
- *Eksempel: Politiken 8.1.2011: Fedmeepidemien sætter ny rekord.*
- Kan undersøges ved hjælp af faglig viden (teori, empiriske undersøgelser, metoder)
- Bygger på en klar afgrænsning af en problemstilling (fænomen man vil undersøge/empiri)
- Giver mulighed for kritisk tænkning (analyse, vurdering, diskussion mm.)
- Kan evt. Relatere sig til faglighed i forhold til en fagpakke, projekt eller praktikforløb

Flere svært overvægtige

Andelen af svært overvægtige* voksne danskere er mere end fordoblet siden 1980'erne. Nu lider over hver ottende af fedme.

*For at være svært overvægtig, skal man have et Body Mass Index (BMI) over 30. Det svarer til, at en person på 182 centimeter vejer 100 kilo.

Kilder: Forebyggelseskommissionen og Sundhedsstyrelsen - CN - 11279

Pentagonen

- Et nyttigt redskab i vejledningen- interaktivt værktøj – eleven skal ‘problemformulere’ og skyde sig ind på et reelt problem (stilladsering), fx
  - Hvad er formålet med min opgave? dvs. Hvilket problem er jeg interesseret i at undersøge? Hvorfor er det et problem? (stof til indledningen)
  - Hvordan skal jeg vinkle min undersøgelse? Hvad skal med – og hvad skal ikke med?
  - Hvilken fagligt stof skal jeg anvende?
  - Hvilken teori og metode skal jeg benytte? fx skal der udføres eksperimenter?
- Hjælper til at klargøre struktur/indhold i en opgavebesvarelse for eleven
- Inddrager elevens overvejelser – så også en hjælp, når den endelige opgaveformulering skal laves

De 5 grundlæggende spørgsmål²

1. PROBLEMFORMULERING
Hvad spørger du om?

**2. FAGLIGT
FORMÅL**
Hvorfor spørger
du?

**3. EMPIRI/DATA/
TEKST/FÆNOMEN**
Hvad spørger du til?

**5. PROJEKTETS
METODE**
Hvordan spørger
du?

4. TEORI/BEGREBER
Hvad spørger du med?

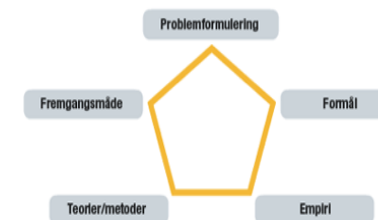
² Rienecker, L. og Jørgensen, P. Den gode opgave (2007), s. 29

Hvad spørger du om?

- Er problemet afgrænset og fokuseret?
- Er formuleringen præcis og entydig?
- Er problemet (fagligt) relevant?
- Er problemet klart formuleret?
- Kan spørgsmålet besvares inden for den givne ramme?

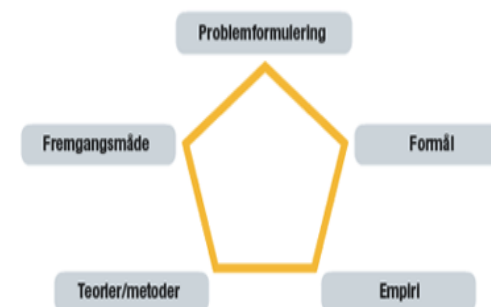

Hvorfor spørger du?

- Formål vil ofte ligge implicit i opgaveformuleringen
- Kan bruges til at argumentere for valg af problemstilling(er)

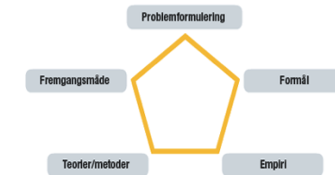

Hvad spørger du til?

- Hvilken form for empiri skal benyttes? fx
  - Undersøgelser (fx eksperimentelle data eller observationer – egne eller andres)
  - Litterære værker
  - Kunstværker
  - Aktuelt stof (avisartikler, dokumentar)
  - Sekundære kilder
- Hvordan kan man foretage en kritisk vurdering af det empiriske materiale?

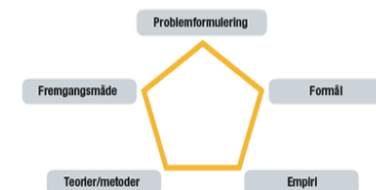

Hvordan spørger du?

- Hvilke metoder kan benyttes?
- Hvilke krav stiller de valgte metoder til fx
  - Tilgængelighed af litteratur
  - Indsamling af data
  - Mulighed for analyse, diskussion, kritisk vurdering osv.
- Hvordan kan man sikre, at disse krav kan opfyldes inden for den givne ramme (tid/omfang/gymnasialt niveau)?

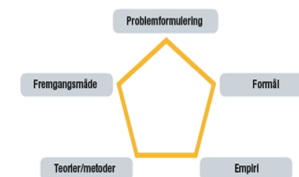

Hvad spørger du med?

- Hvilke teorier og begreber kan anvendes?
- Kan de anvendte teorier evt. danne grundlag for en hypotese vedrørende resultaterne af undersøgelsen?
- Vær kritisk: har de anvendte teorier og begreber særlige styrker eller svagheder i forhold til at belyse den rejste problemstilling?

Hvad skyldes søvnproblemer- og kan man gøre noget ved det?

Bio b/psyk C

- Gør rede for hvordan søvn reguleres, samt hvad man forstår ved søvnproblemer.
- Forklar hvorfor børn og voksne har brug for søvn, herunder hvorledes søvn påvirker os – både psykologisk og biologisk.
- Diskutér mulige årsager til søvnproblemer samt konsekvenser af for lidt søvn på kort og på langt sigt, samt om det er muligt at forebygge og evt. Behandle søvnløshed effektivt.

Bilagene skal inddrages i besvarelsen

- Bilag 1: Søvn nedbryder giftstof I hjernen. Videnskab.dk 9.3.2009.
- Bilag 2: Sådan påvirker dårlig søvn din krop. Videnskab.dk 27.10.2015

Opgaveformulering i dansk

- Redegør for krimigenren, herunder skandinavisk krimi og “Nordic Noi”.
- Analysér et selvvalgt afsnit af “Forbrydelsen” og indplacér dette i “Nordic Noir”.
- Diskutér hvordan “Forbrydelsen” afspejler tidsånden i det 21. århundrede. I din diskussion skal du inddrage bilag 1.

Bilag1: Thrillerens kunst: Forbrydelsen I-III http://www.16-9.dk/2012-11/side08_feature1.htm

---

Samf. Og idræt

Doping i cykelsport:

- Lav en arbejdskravsanalyse af de to cykelaktiviteter – ”1000 meter på tid på bane” og ”250 km landevejscykling (bjergetape fra Tour de France (se etapeprofil i bilag1))”
- Redegør for hvilke dopingmidler der vil give størst effekt i de pågældende aktiviteter og kom herunder kort ind på hvordan de virker og hvilken effekt de må formodes at have på præstationen.
- Redegør for væsentlige træk i det senmoderne samfund, der påvirker den enkelte idrætsudøvers valg i forhold til doping.
- Diskuter med udgangspunkt i din redegørelse (spg 3) dopingens etik.

Bio/idræt

- Lav en arbejdskravsanalyse af de to cykelaktiviteter – ”1000 meter på tid på bane” og ”250 km landevejscykling (bjergetape fra Tour de France (se etapeprofil i bilag1))”
- Skitser et træningsprogram, der har til formål at træne det vigtigste for henholdsvis en banerytter og en bjergrytter
- Redegør på celleniveau for hvilke fysiologiske ændringer den beskrevne træning medfører for de to cykelryttere.
- Diskuter i hvilket omfang det er træning, genetik eller andre faktorer, der muliggør succes som cykelrytter (inddrag bilag 1: <http://sportsci.org/jour/0101/wghgene.htm>).

Historie

Hvordan lykkedes det 'de allierede' at besejre Nazityskland?

- Der ønskes en redegørelse for baggrunden for D-dagen, samt for den allierede invasion af det tyskbesatte Europa.
- Inddrag i den forbindelse analyse af kilder til belysning af invasionens forløb.
- Diskuter D-dagens betydning for afslutningen af Anden Verdenskrig

---

Historie

Hvilken betydning fik den amerikanske borgerkrig for slaveriet I USA?

- Der ønskes en redegørelse for USA's historie fra 1776 frem til den amerikanske borgerkrigs udbrud, herunder anvendelsen af slaver
- Der ønskes analyse af selvvalgte kilder til belysning af borgerkrigens udbrud
- Der ønskes på den baggrund en diskussion og vurdering af årsagerne til den amerikanske borgerkrigs udbrud. Inddrag eventuelt forskellige historikeres vurderinger heraf.

Nogle problemfelter

- Upræcise opgaveformuleringer - vanskeligt for eleven at besvare - og svære at censurere, fordi censor ikke kan se - kan føre til uenighed om bedømmelse og I sidste ende til klagesager!
- For detaljerede opgaveformuleringer med lange lister af punkter - ingen mulighed for at demonstrere fordybelse og selvstændighed
- Opgaveformuleringer der kun refererer til anvendelse af gennemgået 'lærebogsstof' eller anvender empiri (fx film), der er gennemgået i undervisningen
- Tværfaglige opgaveformuleringer som reelt er enkeltfaglige (fx i opgaver med fiktion og samfundsfag/psykologi)

Gode og dårlige opgaver

Den gode opgave

- Bruger relevant viden formålsbestemt
- Anvender faglitteratur
- Demonstrerer omfattede viden – bruger fagbegreber
- Bruger faglig argumentation - dokumenterer påstande og konklusioner
- God struktur og god sammenhæng mellem de enkelte dele af opgaven
- Nuanceret og reflekterende med kritisk tænkning

Den dårlige opgave

- Refererer viden- bruger den ikke
  - Anvender ikke faglitteratur (men tilfældige kilder fx fra nettet)
  - Demonstrerer overfladisk viden – mangler fagbegreber
  - Argumenterer på baggrund af holdninger, mangler belæg og dokumentation for påstande og konklusion
  - Ingen sammenhæng mellem de enkelte dele
  - Unuanceret – ringe refleksion og ingen kritisk tænkning
-

Workshop - diskussion

- Hvordan kan vi som vejledere ud fra læreplan og vejledning I SSO medvirke til gode opgaveformuleringer- både tværfaglige og enkeltfaglige?
- <https://padlet.com/jette/a68ampi3mg05>